

Journal of Education Graduate Studies Research, KKU.

<https://www.tci-thaijo.org/index.php/EDGKKUJ>

การพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

The Development of The Art Camp Curriculum in Basics Pottery by Learning Practices Model for Grade 9 Students

วิภาไล ไชยหงษ์^{1*} และ วชิรินทร์ ศรีรักษา²Wipalai Chaiyahong^{1*} and Wacharin Sriraksa²¹ นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Master of Education Program in Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Khon Kaen University

² รองศาสตราจารย์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Associate Professor, Curriculum and Instruction Program, Faculty of Education, Khon Kaen University

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) พัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 2) เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80 และ 3) เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ กลุ่มเป้าหมายได้แก่นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนศรีบุญเรืองวิทยาคาร อำเภอศรีบุญเรือง จังหวัดหนองบัวลำภู ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 56 คน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วย หลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ จำนวน 7 แผน แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงาน และแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ค่าร้อยละ และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรค่ายศิลปะ โดยภาพรวมในระดับเหมาะสมมาก ($\bar{X} = 3.99$) สามารถนำไปใช้ได้
2. ผลการใช้หลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จากคะแนนเต็ม 20 คะแนน นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 17.87 คิดเป็นร้อยละ 89.28 ของนักเรียนทั้งหมด มีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ 56 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

*Corresponding author Tel.: 093 0878878

E-mail address: wipalaichaiyahong@gmail.com

3. ผลการประเมินความพึงพอใจนักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณารายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านความรู้ที่ได้จากกิจกรรม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.11) ด้านวิธีการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.12) และด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.07)

คำสำคัญ: การพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ, เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน, รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ

Abstract

The study aimed: 1) to developing art camp curriculum in basics pottery by learning practices model for grade 9 students; 2) to study the result of using art camp curriculum in basics pottery by learning practices model for grade 9 students which required students to have average score not less than 80% and more than 80% of all students were required to pass the assigned criteria; and 3) to explore grade 9 students' satisfaction towards the learning of art camp curriculum in basics pottery by learning practices model. The sample are grade 9 students in Sriboonrueang Wittayakarn School Sriboonrueang District, Nong Bua Lamphu who studies in the second semester of academic year 2016. The classroom consisted of 56 students. The instruments used in this research included with art camp curriculum in basics pottery by learning practices model for grade 9 students which consist 7 lesson plans, performance evaluation form and student satisfaction survey The statistical analysis is the Percentage and mean and standard deviation (S.D.)

The study showed that

1. The development of art camp curriculum in basics pottery by learning practices model for grade 9 students. It was found that the expert opinions toward the art camp curriculum as a whole were at the highly appropriate level ($\bar{X} = 3.99$) can be used in class.

2. The results of using art camp curriculum in basics pottery. Students got an average point $\bar{X} = 17.87$ from 20 score or equal to 89.28 percent. However, only 56 students or equal to 100 percent were pass the assigned criteria.

3. The results of students' satisfaction was reported at good level in every item. When considering the ranking from the highest to the lowest level, the result was that the knowledge from this activity ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.11). Following by, how to organize the activity ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.12) and the preparation for ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.07)

Keywords: The Development of Art Camp Curriculum, Basics Pottery, Learning Practices Model

บทนำ

การพัฒนาเด็กไทยให้เป็นคนที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ รู้จักการประกอบอาชีพที่สุจริต และมีความเป็นไทย มีศักยภาพพอที่จะแข่งขันและร่วมมือกับนานาชาติในระดับโลก ตามเจตนารมณ์ของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544 ได้ แล้วนั้นรสสุคนธ์ มกรมณี (อ้างถึงใน สมาน นามปัญญา, 2559) ได้กล่าวว่าประเทศไทยยังจำเป็นต้องเตรียมคนเพื่อก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 และหลายหน่วยงานจากหลายประเทศได้ร่วมกันศึกษาวิจัยข้อมูลเพื่อกำหนดกรอบการเรียนรู้ประกอบด้วยทักษะหลัก 3 ประการที่จำเป็นต้องพัฒนาให้เกิดขึ้นในตัว

คนรุ่นใหม่ได้แก่ ทักษะชีวิตและอาชีพ ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะสารสนเทศ สื่อและเทคโนโลยี โดยให้เชื่อมโยงการพัฒนาทักษะเหล่านี้ในทุกวิชาที่เรียนไม่ใช่ให้นำไปจัดการเรียนรู้เป็นรายวิชา แต่บูรณาการอยู่ภายใต้วิชาต่างๆ อย่างเหมาะสม

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึงความสำคัญและลักษณะเฉพาะของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะไว้ว่า เป็นกลุ่มสาระการเรียนรู้พื้นฐานหนึ่งใน 8 กลุ่มสาระที่เสริมสร้างพื้นฐานความเป็นมนุษย์และสร้างศักยภาพในการคิดและการทำงานอย่างสร้างสรรค์มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ การคิดที่เป็นเหตุเป็นผลถึงวิธีการทางศิลปะ ความเป็นมาของรูปแบบภูมิปัญญาท้องถิ่นและรากฐานทางวัฒนธรรม ค้นหาผลงานศิลปะเพื่อสื่อความหมายกับตนเอง ค้นหาศักยภาพความสนใจส่วนตัวฝึกการรับรู้ การสังเกตที่ละเอียดอ่อนอันนำไปสู่ ความรักเห็นคุณค่าและเกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ ส่งเสริมให้ผู้เรียนตระหนักถึงบทบาทของศิลปกรรมในสังคม ในบริบทของการสะท้อนวัฒนธรรมของตนเองและวัฒนธรรมอื่นมีมุมมองและเข้าใจโลกทัศน์กว้างไกลด้วยลักษณะธรรมชาติของกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะการเรียนรู้เทคนิค วิธีการทำงาน ตลอดจนได้แสดงออกอย่างอิสระ ทำให้ผู้เรียนได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้คิดริเริ่มสร้างสรรค์ ดัดแปลง จินตนาการ มีสุนทรียภาพ เห็นคุณค่าของศิลปวัฒนธรรมไทยและสากล (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551)

ในการจัดการเรียนการสอนของโรงเรียนศรีบุญเรืองวิทยาคาร อำเภอสว่างแดนดิน จังหวัดหนองบัวลำภู ซึ่งเป็นโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ มีนักเรียนมากกว่า 2,500 คนขึ้นไป มีหลักสูตรสถานศึกษาที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 หลักสูตรเทียบเคียงมาตรฐานสากล (World Class Standard School) นั้น เพื่อสอดคล้องกับเป้าหมายของหลักสูตรโรงเรียนที่มุ่งพัฒนาผู้เรียนตามมาตรฐานสากล ครูผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาโครงสร้างของหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้ เพื่อวางแผน ออกแบบ กำหนดองค์ความรู้ทักษะหรือกระบวนการการเรียนรู้ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับนักเรียน โดยกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ได้กำหนดเนื้อหาให้นักเรียนทุกระดับชั้น ต้องเรียนรู้ประกอบด้วย 3 สาระ คือ สาระที่ 1 ทัศนศิลป์ สาระที่ 2 ดนตรี สาระที่ 3 นาฏศิลป์ ในกรณีนี้จะศึกษาในสาระที่ 1 คือ ทัศนศิลป์ มีมาตรฐานการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนสามารถสร้างสรรค์งานทัศนศิลป์ตามจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์ วิเคราะห์ วิพากษ์ วิจารณ์คุณค่างานทัศนศิลป์ ถ่ายทอดความรู้สึก ความคิดต่อกันศิลปะอย่างอิสระ ชื่นชม และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน ในระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลักสูตรสถานศึกษาได้กำหนดเวลาเรียน 2 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (หลักสูตรสถานศึกษา, 2558)

จากการจัดการเรียนการสอนผู้วิจัยมีการการสอน สาระที่ 1 ระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 รายวิชาทัศนศิลป์ 2 ในที่นี้จะกล่าวถึงงานปั้นดินเหนียว (เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน) ซึ่งเป็นอีกหนึ่งทักษะที่สำคัญสำหรับนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้พบว่า นักเรียนยังขาดความรู้ความเข้าใจในการปั้นพื้นฐาน ยังไม่มีทักษะในการใช้วัสดุอุปกรณ์ เมื่อสอบถามนักเรียนรายบุคคลพบว่านักเรียนได้เรียนรู้ทฤษฎีจากหนังสือ แต่ไม่เคยได้ปฏิบัติจริง ด้วยเหตุนี้ทำให้นักเรียนไม่เกิดความซาบซึ้งในคุณค่าของผลงานศิลปะ และจากการสังเกตพบว่า นักเรียนขาดความกระตือรือร้นในการเรียน เช่นเดียวกับที่ได้ศึกษาสภาพปัญหาการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ที่ได้ศึกษาจากงานวิจัยหลายแห่งพบว่ามีความคล้ายคลึงกัน ทั้งปัญหาด้านกิจกรรมการเรียนการสอนและด้านผู้เรียน ดังเช่นผลการจัดกิจกรรมกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ สาระทัศนศิลป์ โรงเรียนบ้านโคกทองดอนทองวิทยา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 1 พบว่าพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียนยังสร้างผลงานศิลปะแบบสร้างสรรค์ไม่ได้ ไม่ซาบซึ้งในคุณค่าของศิลปะ ผลงานที่ออกมาไม่มีแบบที่ซ้ำ ๆ ขาดความน่าสนใจ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในสาระทัศนศิลป์ไม่เป็นที่น่าพอใจ (วิบูลย์ จรูญพันธุ์, 2552)

รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติเป็นการนำแนวคิดทฤษฎีรูปแบบการสอนที่ชื่อว่า การสืบเสาะหาความรู้เป็นกลุ่ม John Dewey กับรูปแบบการสอนแบบปฏิบัติการมาประยุกต์เข้าด้วยกันเป็นรูปแบบการจัดกระบวนการ

เรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติจริง เนื่องจากทั้งสองรูปแบบนี้มีลักษณะ จุดมุ่งหมายกระบวนการ และผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียนมีลักษณะที่สอดคล้องกัน

จากปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยมองเห็นจุดที่ควรพัฒนาเพื่อแก้ปัญหาด้านผู้เรียนและกระบวนการเรียนรู้ในสาระทัศนศิลป์ ทั้งนี้จากการค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยหลายแห่งที่ใช้วิธีการถ่ายทอดความรู้ในกรณีที่มีนักเรียนจำนวนมาก พบว่าวิธีการการจัดค่ายศิลปะเป็นวิธีหนึ่งที่มีการใช้แก้ปัญหาดังกล่าวเห็นได้จากการใช้กิจกรรมค่ายศิลปะของนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์) ระดับประถม (วัชรินทร์ ศรีรักษา และคณะ, 2555) ได้ดำเนินโครงการค่ายศิลปะเพื่อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์และคุณภาพของผู้เรียนมีการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะที่แสดงออกถึงศักยภาพของนักเรียนมีความเพลิดเพลินในการเรียน และในการเรียนรู้ที่จะให้ผู้เรียนได้เกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริงนั้น (เกษแก้ว วิเศษชาติ และคณะ, 2555) ได้นำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบที่เน้นการปฏิบัติไปประยุกต์ในการบูรณาการวิธีการเข้ากับบทเรียนทางสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี ส่งผลให้เกิดกิจกรรมในลักษณะกลุ่มปฏิบัติการ เน้นการเรียนรู้ด้วยประสบการณ์ตรงจากการเผชิญสถานการณ์จริงและการแก้ปัญหาเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากการกระทำได้ ฝึกลงมือทำ ฝึกทักษะกระบวนการต่างๆ ฝึกการแก้ปัญหาด้วยตนเอง ผลที่เกิดขึ้นกับผู้เรียน คือ ผู้เรียนเรียนอย่างมีความสุข เกิดการพัฒนารอบด้าน มีอิสระที่จะเลือกวิธีการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับตนเอง และนำความรู้ที่ได้รับไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสม

จากความสำคัญและปัญหาข้างต้น จึงสรุปได้ว่ารูปแบบการจัดค่ายศิลปะ และการสอนโดยเน้นการปฏิบัติเป็นรูปแบบหนึ่งที่สามารถแก้ปัญหาในด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนศิลปะ ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงได้จัดทำหลักสูตรเพื่อพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดกิจกรรมค่าย จะช่วยให้นักเรียนได้ฝึกทักษะการปั้นดินและเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานได้อย่างเต็มความสามารถ ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ และทักษะด้านศิลปะเพื่อเป็นพื้นฐานในการเรียนศิลปะและพัฒนาพื้นฐานในการเลือกอาชีพในอนาคตต่อไป ตลอดจนผู้วิจัยสามารถนำผลการพัฒนา มาปรับปรุงและพัฒนากิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ให้สอดคล้องกับเป้าหมายหลักสูตรของโรงเรียน เป็นแนวทางในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับครูผู้สอนในกลุ่มสาระและผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
2. เพื่อศึกษาผลการใช้หลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยให้นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 80 ขึ้นไป และมีจำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์การประเมินไม่ต่ำกว่าร้อยละ 80
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยและพัฒนา (R&D) โดยดำเนินการตามขั้นตอนของ Borg & Gall สามารถแบ่งออกเป็น 2 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นที่ 1 การพัฒนาหลักสูตรตามรูปแบบของ Taba

ขั้นที่ 2 ผลของการใช้หลักสูตรโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ การวิจัยนี้ได้ดำเนินการตามระเบียบวิธีการวิจัยการทดลองขั้นต้น (Pre-Experimental Design) แบบกลุ่มเดียววัดผลครั้งเดียว One Shot Case Study)

1. ประชากร

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน

ศรีบุญเรืองวิทยาคาร ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 10 ห้อง 398 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 จำนวน 56 คน ได้มาจากนักเรียนที่สมัครเข้าร่วมกิจกรรมค่ายศิลปะตามความสมัครใจ

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ แบ่งออกเป็น 2 ประเภทดังนี้

3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนาหลักสูตร ได้แก่

- 1) หลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานตามรูปแบบของ Tabla
- 2) แผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ จำนวน 7 แผน 28 ชั่วโมง

ชั่วโมง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินผลการใช้หลักสูตรค่ายศิลปะ

- 1) แบบประเมินความสอดคล้องและเหมาะสมของหลักสูตรค่ายศิลปะโดยผู้เชี่ยวชาญเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale)
- 2) แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานการปั้นพื้นฐาน แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) วัดทักษะการปฏิบัติการปั้นพื้นฐาน เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตร
- 3) แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมพัฒนาหลักสูตรค่ายเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) เพื่อประเมินผลการใช้หลักสูตร

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรค่ายเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ ครั้งนี้ดำเนินการในช่วงภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2559 ดำเนินการดังนี้

- 4.1 การตอบแบบประเมินความสอดคล้องและเหมาะสมของหลักสูตรค่ายเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยผู้เชี่ยวชาญ
- 4.2 แจกหลักการและเหตุผล จุดมุ่งหมายให้กลุ่มเป้าหมายทราบก่อนดำเนินกิจกรรม
- 4.3 จัดการเรียนการสอนพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1-5 และ 7 ในห้องเรียนตามเวลาปกติ ส่วนแผนการจัดการเรียนรู้ที่ 6 เป็นลักษณะของค่ายศิลปะจะได้เรียนแก่นักเรียนที่สมัครใจเข้าร่วมค่าย จำนวน 56 คน เป็นนักเรียนที่มาจากคณะห้อง
- 4.4 นักเรียนเข้าร่วมค่ายศิลปะในช่วงวัน เสาร์ อาทิตย์ที่ 17 -18 ธันวาคม 2559 วัดและประเมินทักษะการปฏิบัติงานการปั้นพื้นฐานจากผลงานของนักเรียน
- 4.5 นักเรียนตอบแบบประเมินความพึงพอใจที่มีต่อการใช้หลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ
- 4.6 นำคะแนนที่ได้จากการประเมินทักษะการปฏิบัติงานการปั้นพื้นฐาน และแบบประเมินความพึงพอใจ มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีทางสถิติ

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามตัวแปรที่ศึกษาดังนี้

5.1 ข้อมูลเชิงคุณภาพ ได้แก่ ข้อมูลที่ได้จาก แบบสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ ของนักเรียนแล้วนำมาวิเคราะห์ วิเคราะห์เชิงเนื้อหา เกี่ยวกับสภาพที่เกิดขึ้น และเสนอผลที่ได้ในรูปแบบความเรียง เพื่อการสรุปผล

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลคะแนนทักษะการปฏิบัติงาน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินทักษะการปฏิบัติงานการ ปั่นพื้นฐาน ที่ผู้ศึกษาสร้างขึ้น นำมาหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นนำมาหาค่าเฉลี่ย ร้อยละ และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปและอภิปรายผล

1. สรุปผลการวิจัย

1.1 ผลการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ปีที่ 3 ตามรูปแบบ ของ Tabata

ผู้วิจัยได้ร่างหลักสูตรขึ้นมาใหม่โดยปรับและพัฒนาตามรูปแบบของ Tabata (Tabata, 1962) มี 7 ขั้นตอน 1) การ วิจัยความต้องการและความจำเป็นของนักเรียน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมายการเรียนรู้ 3) การเลือกเนื้อหาสาระที่เหมาะสมกับ ผู้เรียน 4) การจัดเนื้อหาสาระ 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ที่ให้นักเรียนได้ปฏิบัติจริง 6) การจัดประสบการณ์ เรียนรู้ในลักษณะของค่ายศิลปะ 7) การกำหนดวิธีการประเมินผลตามสภาพจริงและจากผลงานของนักเรียน จากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ตรวจสอบ นำคะแนนมาวิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 1 และ 2

ตารางที่ 1 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องและเหมาะสมของหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ที่	รายการพิจารณารายด้าน	$\bar{X}$	S.D	แปลผล
1	ความสอดคล้องของแผนการเรียนรู้ของหลักสูตร	4.46	0	มาก
2	ความสอดคล้องของกิจกรรมการเรียนรู้กับวัตถุประสงค์	4.04	0.20	มาก
3	ความสอดคล้องของสื่อการเรียนรู้กับประสงค์การเรียนรู้และ เนื้อหาสาระ	3.66	0.32	มาก
4	ความสอดคล้องของการประเมินผลการเรียนรู้กับจุดประสงค์การ เรียนรู้	3.88	0.16	มาก
โดยรวม		3.99	0.23	มาก

จากตารางพบว่า ผลการประเมินความเหมาะสมของหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามรูปแบบของ Tabata โดยภาพรวมมีความสอดคล้องเหมาะสมในระดับมาก ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 0.23) สรุปได้ว่าหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามรูปแบบของ Tabata สามารถ นำไปใช้ได้

ตารางที่ 2 แสดงผลการประเมินความสอดคล้องและเหมาะสมของเอกสารประกอบหลักสูตร ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ลำดับ	แผนการจัดการเรียนรู้	$\bar{x}$	S.D.	แปลผล
1	การแบ่งชนิดของเครื่องปั้นดินเผา	4.18	0.24	มาก
2	เครื่องมือและอุปกรณ์การทำงานปั้น/การเตรียมดิน	3.96	0.18	มาก
3	เทคนิคและวิธีการปั้น การขึ้นรูปงานปั้น	3.96	0.20	มาก
4	การตกแต่งงานปั้น	3.90	0.16	มาก
5	เตาเผาและการเผาเครื่องปั้นดินเผา	4.24	0.20	มาก
6	ผลงานเครื่องปั้นดินเผาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติ	4.16	0.21	มาก
7	ชมนิทรรศการและร่วมกันอภิปรายผล	3.98	0.14	มาก
โดยรวม		4.03	0.26	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ผลการประเมินความสอดคล้องและเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยรวมมีความสอดคล้องและเหมาะสมระดับมาก ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.26)

1.2 ผลการใช้หลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

คะแนนการประเมินทักษะการปฏิบัติงานปั้นพื้นฐานของนักเรียน จากการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ รวม 20 คะแนน จากนั้นนำคะแนนผลงานมาวิเคราะห์ได้ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 แสดง ร้อยละ ค่าเฉลี่ยคะแนนทักษะการปฏิบัติงานปั้นพื้นฐานของนักเรียน

จำนวนนักเรียน	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	จำนวนนักเรียนที่ผ่านเกณฑ์	
				จำนวน (คน)	ร้อยละ
56	20	17.87	89.28	56	100

จากตารางที่ 3 พบว่า ทักษะการปฏิบัติงานการปั้นพื้นฐาน จากการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 17.87 คิดเป็นร้อยละ 89.28 ของนักเรียนทั้งหมด มีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ 56 คน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

1.3 ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจของนักเรียน

ตารางที่ 4 แสดง ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานความ พึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

ข้อ	พิจารณาประเด็น	ระดับความพึงพอใจ		แปลผล
		$\bar{X}$	S.D.	
1	ด้านวิธีการจัดกิจกรรม	4.22	0.12	มาก
2	ด้านความรู้ที่ได้จากกิจกรรม	4.30	0.11	มาก
3	ด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรม	4.18	0.07	มาก
รวม		4.23	0.02	มาก

จากตารางที่ 4 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาประเด็นโดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านความรู้ที่ได้จากกิจกรรม ($\bar{X} = 4.30$, S.D.= 0.11) ด้านวิธีการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.12) และด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.07)

2. อภิปรายผลการวิจัย

ผลการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ได้ ดังนี้

2.1 ผลการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตามรูปแบบของ Tabata ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยการศึกษากระบวนการจัดทำค่ายศิลปะ สำรวจปัญหา และทำการประยุกต์กิจกรรมให้สอดคล้องกับสภาพผู้เข้าร่วมค่าย ต่อจากนั้นผู้วิจัยได้การวางแผนจัดทำหลักสูตรค่ายศิลปะ โดยใช้เนื้อหาเรื่องเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยให้สอดคล้องกับเนื้อหาความต้องการของหลักสูตรแกนกลาง การศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 และกำหนดให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของผู้ร่วมกิจกรรมค่ายศิลปะ กำหนดโครงการ เวลาในการกำหนด และปฏิทินการดำเนินงานค่ายศิลปะ จากนั้นจึงได้ร่างหลักสูตรค่ายศิลปะโดยยึดหลักกระบวนการพัฒนาหลักสูตรตามขั้นตอนของ Tabata มี 7 ขั้นตอน 1) การวินิจฉัยความต้องการและความจำเป็นของนักเรียน 2) การกำหนดจุดมุ่งหมาย 3) การเลือกเนื้อหาสาระ 4) การจัดเนื้อหาสาระ 5) การเลือกประสบการณ์การเรียนรู้ 6) การจัดประสบการณ์เรียนรู้ 7) การกำหนดวิธีการประเมินผล และนำร่างหลักสูตรเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 คน เมื่อนำคะแนนมาวิเคราะห์แล้วผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นเกี่ยวกับหลักสูตรค่ายศิลปะ โดยภาพรวมอยู่ในระดับเหมาะสมมาก ค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 3.99 สามารถนำไปใช้ได้ ทำให้การพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี ตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

2.2 ผลการใช้หลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เพื่อให้นักเรียนร้อยละ 80 มีทักษะการปฏิบัติงานผ่านเกณฑ์ร้อยละ 80 ขึ้นไป สรุปได้ว่าทักษะการปฏิบัติงานการปั้นพื้นฐาน จากการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 มีคะแนนเฉลี่ย 17.87 คิดเป็นร้อยละ 89.28 ของนักเรียนทั้งหมด มีจำนวนนักเรียนผ่านเกณฑ์ทุกคน คิดเป็นร้อยละ 100 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ซึ่งสอดคล้องกับเกณฑ์ สายจันทร์ (2557) ได้พัฒนาหลักสูตรการจัดค่ายศิลปะของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 กลุ่มเครือข่ายพัฒนาคุณภาพ

การศึกษาคำสร้อยพัฒนศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่ฐานการศึกษาประถมศึกษาภูมิกดาหาร ด้านการประเมินทักษะการวาดภาพ พบว่านักเรียนที่เข้าร่วมค่ายศิลปะผ่านเกณฑ์ 70 จำนวน 143 คน จาก 199 คนคิดเป็นร้อยละ 71.86 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้

2.3 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีต่อกิจกรรมการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ เครื่องปั้นดินเผาพื้นฐาน โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สรุปได้ว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อพิจารณาารายด้านโดยเรียงจากมากไปน้อย คือ ด้านความรู้ที่ได้จากกิจกรรม ($\bar{X} = 4.30$, S.D. = 0.11) ด้านวิธีการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.22$, S.D. = 0.12) และด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรม ($\bar{X} = 4.18$, S.D. = 0.07) คล้ายกับ วราภรณ์ โพธิ์จันทร์ (2559) ได้ทำการศึกษาผลการจัดกิจกรรมค่ายศิลปะ เรื่องศิลปะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมค่ายศิลปะมีความพึงพอใจต่อกิจกรรมค่ายครั้งนี้ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และยังคงคล้ายกับ วชิรินทร์ ศรีรักษา และคณะ (2555) ได้รายงานผลการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนินโครงการค่ายศิลปะ (Art Camp) ของโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่นประจำปีการศึกษา 2555 พบว่ารายการที่เกี่ยวข้องกับบรรยากาศของการเข้าร่วมโครงการค่ายศิลปะ (Art Camp) มีความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการค่ายศิลปะ อยู่ในระดับมากที่สุด ด้านสถานที่รองลงมาแสดงว่านักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมชอบบรรยากาศและความเป็นธรรมชาติ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

การพัฒนาการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะเครื่องปั้นดินเผาพื้นฐานโดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ให้สำเร็จได้ จะต้องมีการศึกษาเกี่ยวกับขั้นตอนการพัฒนาหลักสูตร ตลอดจนมีการวิเคราะห์ความเหมาะสมของหลักสูตร เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน

2. ข้อเสนอแนะในการทำกิจกรรมการเรียนรู้

2.1 ควรมีการปฐมนิเทศนักเรียนให้เข้าใจรูปแบบการสอนและบทบาทของตนเองอย่างชัดเจน เพื่อให้การจัดการเรียนรู้ประสบผลสำเร็จ

2.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้รูปแบบเดิมตลอดอาจทำให้ผู้เรียนเบื่อหน่าย ดังนั้นผู้สอนควรใช้รูปแบบการสอนที่หลากหลาย จะทำให้นักเรียนมีความสนใจในการทำกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น

3. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.1 ควรมีการวิจัยและพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะโดยใช้ด้วยรูปแบบกระบวนการพัฒนาหลักสูตรของนักวิชาการท่านอื่น เพื่อทราบผลการพัฒนาหลักสูตร

3.2 ควรมีการพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะ โดยใช้รูปแบบการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติที่ส่งเสริมทักษะการปฏิบัติงานศิลปะด้านต่าง ๆ เช่น ทักษะการวาดภาพระบายสีน้ำ เป็นต้น

3.3 ควรมีการศึกษาคำสร้อยพัฒนศึกษาโดยใช้หลักสูตรค่ายโดยใช้การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการปฏิบัติทั้ง 8 กลุ่มสาระเพื่อทราบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และความพึงพอใจของนักเรียน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: ชุมชนการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เกษแก้ว วิเศษชาติ และคณะ. (2555). **การจัดการเรียนรู้รูปแบบการเรียนรู้แบบเน้นการปฏิบัติ ในวิชาคอมพิวเตอร์**. ค้นเมื่อ 23 กันยายน 2559, จาก <https://comed5kku.files.wordpress.com>
- นพดล สายจันทร์. (2557). **การพัฒนาหลักสูตรค่ายศิลปะของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 37(2), 6-13.**
- บุญชม ศรีสะอาด และสุริทอง ศรีสะอาด. (2554). **การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- วรภรณ์ โพธิ์จันทร์. (2559). **ผลการจัดกิจกรรมค่ายศิลปะเรื่องศิลปะธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสาธิตศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยขอนแก่น. วารสารศึกษาศาสตร์ ฉบับวิจัยบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 11(4), 6-11.**
- วัชรินทร์ ศรีรักษา. (2555). **รายงานการวิจัยเรื่องความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อการดำเนิน โครงการค่ายศิลปะ (Art Camp) ของนักเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น ประจำปีการศึกษา 2555**. ขอนแก่น: โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยขอนแก่น (ศึกษาศาสตร์ระดับประถม มหาวิทยาลัยขอนแก่น).
- วิบูลย์ จรุงพันธ์. (2552). **การศึกษาเรื่องผลการเรียนรู้แบบกลุ่มร่วมมือด้วยเทคนิค STAD เรื่องการวาดภาพเชิงสร้างสรรค์ กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. การศึกษาค้นคว้าอิสระปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.**
- หลักสูตรสถานศึกษา. (2558). **หลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนศรีบุญเรืองวิทยาคาร กลุ่มสาระการเรียนรู้ศิลปะตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับแก้ไข ปรับปรุง)**. โรงเรียนศรีบุญเรืองวิทยาคาร จังหวัดหนองบัวลำภู. (อึดสำเนา)
- สมาน นามปัญญา. (2559). **รูปแบบภาวะผู้นำเพื่อการเข้าสู่ประชาคมอาเซียนของผู้บริหารโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาในจังหวัดอุบลราชธานี**. ค้นเมื่อ 19 กันยายน 2559, จาก <http://www.ptu.ac.th/journal/data/8-1/8-1-12.pdf>.
- Borg & Gall. (1969). **Educational Research An Introduction**. Sixth Edition. New York: Long man Publishers.
- Dewey John. (1956). **The Child and the Curriculum and The School and Society**. Chicago: Phoenix Books.
- Taba. (1962). **Curriculum development theory and practice**. New York, NY: Harcourt, Brace & World.